

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: Udrag fra En polsk Familie: 1-2. - 1926

Citation: Hauch, Carsten: "En polsk Familie: 1-2. - 1926", i Hauch, Carsten: *En polsk Familie: 1-2. - 1926*, udg. af POUL SCHJÆRFF, 1926-29, s. XXV. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hauch01val-shoot-idm140529614443856/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: En polsk Familie: 1-2. - 1926

perne for Polen, dog ikke uden en indre Kamp, som til Dels danner Bogens Handling.

Foruden den almindelige Kontrast, der er betinget af Problemet Polen, har Hauch yderligere opstillet flere andre Kontraster: Starosten over for Adalbert : Fader over for Søn; Adalbert over for Casimir : Broder mod Broder; Pater Vincent over for Casimir og Zeltner : den stærke Natur, der ikke gaar paa Akkord, overfor den stemningssvingende Casimir og den skurkagtige Zeltner; endelig Leontine over for Emilie : Begejstring over for Nøgternhed og Beregning.

Til denne almindelige Karakteristik kan yderligere føjes nogle Bemærkninger om de enkelte Karakterer.

Først Kvinderne. Leontine er et primitivt Naturvæsen, hvis herskende Evner er Begejstring og Kækhed. Hun er som Vaaren, der »vækker Anelse om en kommende Skønhed«, og hun udfoldes og udvikles, indtil hun staar monumentalt for Beskueren; ved Maskeraden er hendes Dragt en Dianas, men det er ikke blot en Maske, hun er en Diana, ren og kysk, flammende for Polens Sag, fremmest i Kampen, lig en Jeanne d'Arc, Soldaternes Skytsengel. Hun staar i Pagt med det primitive: det hvide Daadyr er hendes Fylgje, og ud fra denne Primitivitet løfter hun kækt sin Haarpil mod Skurken, der gør Tilmærsler. Hun lever i Mindet om Polens Storhed, der ikke kan dø, og fortæller derfor Eventyret i Spindestuen, men da Kampen er endt med Nederlag, og hun maa forlade Polen, visner hun hen som en Plante og dør af Hjemvé. Alexandras Rige er ikke af denne Verden; hun minder om Goethes Viol: »gebücket in sich und unbekannt«; from, religiøs, sagtmodig, anende sin nære Død henlever hun et glædesløst Liv ved sin utro Ægtemands Side; hendes Religiøsitet udarter nærmest til Fanatisme; som Czernim udtrykker

XXV

det: »Alexandra er en af dem, der gjerne spærrede den hellige Petrus Veien til Himmelen, fordi han engang fornegtede Christus«.

Emilie er en Blanding af kold Beregning og »sydlig Lidenskabelighed«. Den første gør hende indifferent, ja endog afvisende over for det nationale; hendes hele Natur gør hende til den typiske Kokette, der navigerer mellem de to Brødres Kærlighed og slutelig foretrækker den kønneste. Da det viser sig, at Casimir i Virkeligheden er hendes Broder, kaster hun sig i Armene paa Zeltner, lever i et ulykkeligt Ægteskab med ham og gaar sluttelig i Kloster.

Blandt Mændene er Starosten i al sin Utiltalenhed alligevel en prægtig Skikkelse. Kold, klar og nøgtern afvejer han uden Sentimentalitet, hvad der kan tale for at slutte sig til Rusland; han tiltales af dette Riges Vælde, af den Orden og Sikkerhed, dets Herredømme vil bringe Polen. Ud fra dette Syn udfører han et godt socialt Arbejde paa sit Gods og kæmper mod Fordomme og gammel Slendrian; derimod fatter han ikke det ideelle Moment i Polens Stræben; det er for ham Sværmeri, og Bonaventura betragter han nærmest som en sindssyg. Han anerkender Kirken som den politiske Autoritets Hjelper, er strengt lovlydig, foretrækker i det hele det nødvendige for det behagelige. Over for sine Børn er han den myndige Fader, der kun viser Spor af Følelse, naar de er dødsyge; stolt og stærk taber han ikke Fatningen, da Oprøret udbryder; det er for ham et Udslag af Sværmeri og Lovløshed og vil snart blive dæmpet; han repræsenterer det sejrende Rusland, og Bogen ender da ogsaa med den Bemærkning, at han endnu lever i stor Anseelse paa sit nyopbyggede Slot; en klar og konsekvent Type.

En sammensat Natur, fortrinlig tegnet, er Onkel Czernim. Han er »zerrissen« og desperat, men tillige